

การนำเสนอโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการ

กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ในเขตการศึกษา 10

นายคำใบ แทนคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-734-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015519

15519

A PROPOSED ACADEMIC COMPETENCY PROGRAM FOR TRAINING SCHOOL
CLUSTER ACADEMIC TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TEN

Mr. Khambai Tankham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1989

คำใบ้ แทนคำ : การนำเสนอโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10 (A PROPOSED
ACADEMIC COMPETENCY PROGRAM FOR TRAINING SCHOOL CLUSTER ACADEMIC
TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF PROVINCIAL PRIMARY
EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TEN) อ.ที่ปรึกษา : ศ.สุนน อมรวิวัฒน์. 360 หน้า.

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครู
วิชาการกลุ่มโรงเรียนก่อน เข้าดำรงตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ในเขตการศึกษา 10 2) นำเสนอโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนก่อน เข้าดำรงตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ใน
เขตการศึกษา 10

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้
เกี่ยวกับงานวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4 สมรรถภาพ คือ การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์
วิชาการกลุ่มโรงเรียน การจัดทำโครงการทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน การจัดทำข้อสอบมาตรฐาน และ
ศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียน การใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์
สมรรถภาพด้านการปฏิบัติงานสอน และการนิเทศการสอน 3 สมรรถภาพคือ การสอนซ่อมเสริม การจัด
ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน การนิเทศการเรียนการสอน สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน 3
สมรรถภาพ คือ ทักษะการเป็นผู้นำ หลักการประชาสัมพันธ์ หลักการประสานงาน

ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สารและสมรรถภาพที่พึงประสงค์ 10 สมรรถภาพ กิจกรรมที่ใช้ใน
การฝึกอบรม แนวการดำเนินการฝึกอบรม การประเมินผลและการติดตามผล แล้วให้ตัวอย่างประชากร
รวม 427 คน ประเมินโปรแกรมฝึกอบรม ปรากฏผลว่า 5 องค์ประกอบของโปรแกรม เสริมสมรรถภาพทาง
วิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ได้รับการประเมินเห็นด้วยในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบด้านการ
ประเมินผลและการติดตามผล ได้รับการประเมินเห็นด้วยในระดับพอสมควร

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

KHAMBAI TANKHAM : A PROPOSED ACADEMIC COMPETENCY PROGRAM FOR TRAINING SCHOOL CLUSTER ACADEMIC TEACHERS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION, EDUCATIONAL REGION TEN. THESIS ADVISOR: PROF. SUMON AMORNVIVAT, 360 PP.

The purposes of this research were 1) to assess needs for developing academic competency of school cluster academic teachers before undertaking the position of a school cluster academic teachers under the jurisdiction of the Office of Provincial Primary Education, Educational Region 10, and 2) to proposed and academic competency program for training school cluster academic teachers under the jurisdiction of the Office of Provincial Primary Education, Educational Region 10.

The research finding were the school cluster academic teachers needed to develop 4 cognitive competencies on educational academic and technology: organization-planning of the school cluster academic center, providing an academic project of the school cluster, constructing a standardized test and tests center of the school cluster and using the audio-visual instructional media, 3 competencies on teaching and supervision: remedial teaching, arranging a school cluster library and instructional supervising. The other 3 competencies on human relation and coordination were leadership skills, principles of public relation and principles of coordination.

The researcher construct an academic competency program for training school cluster academic teachers composed of principles, objectives, 10 disirable competencies training activities, direction for implementing the training, evaluation and follow-up 427 sample were asked to evaluate the program, five elements of the program were agreed at the high level, however, the evaluation and follow-up element was agreed at the moderate level.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต *nil yphas*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Sumon Amornvivat*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยได้ ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ อาชีพ สุจริตกุล เป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวโรจน์ เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่าน เป็นอย่างสูงด้วยความซาบซึ้งใจ เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ และขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ เรื่องที่พักอาศัยแก่ผู้วิจัยในขณะออก เก็บข้อมูล

ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณวิภากร สุขศรี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดี เสมอมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีของวิทยานิพนธ์นี้เป็น เครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย จนสามารถทำวิทยานิพนธ์นี้ได้ สำเร็จ

คำใบ แทนคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	อ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	8
ความจำกัดของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การจัดการศึกษาระบบกลุ่มโรงเรียน	12
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	19
- หลักการและแนวคิดของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	19
- ความหมายของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	20
- ความสำคัญของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	22
- บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	24
บทบาทและหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	30
สมรรถภาพของครู	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
- ความหมายของสมรรถภาพ	31
- สมรรถภาพของครูทั่วไป	32
สมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	36
- สมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการ	36
- สมรรถภาพด้านปฏิบัติการสอนและการนิเทศการสอน	50
- สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน	63
การพัฒนาสมรรถภาพ	77
- ความหมายของการพัฒนาสมรรถภาพ	78
- ความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถภาพ	79
- วิธีดำเนินการพัฒนาสมรรถภาพ	82
การฝึกอบรม	88
- ความหมายของการฝึกอบรม	88
- ความจำเป็นและความสำคัญของการฝึกอบรม	92
- วัตถุประสงค์และความมุ่งหมายในการฝึกอบรม	96
- ประเภทของการฝึกอบรม	98
- เทคนิคการฝึกอบรม	105
- กระบวนการฝึกอบรม	111
- การบริหารงานฝึกอบรม	131
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	138
3 วิธีดำเนินการวิจัย	162
ตัวอย่างประชากร	162
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	165
การเก็บรวบรวมข้อมูล	167
การวิเคราะห์ข้อมูล	168

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่		
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	171
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	214
	สรุปผลการวิจัย	215
	อภิปรายผลการวิจัย	222
	ข้อเสนอแนะ	239
	โปรแกรมการฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียน	240
	บรรณานุกรม	293
	ภาคผนวก	310
	ประวัติผู้วิจัย	360

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	ค่าเฉลี่ยส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา	172
2	ค่าเฉลี่ยส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านปฏิบัติการสอนและการนิเทศการสอน	175
3	ค่าเฉลี่ยส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน	178
4	ค่าความถี่และร้อยละความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา..	180
5	ค่าความถี่และร้อยละความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านปฏิบัติการสอนและการนิเทศการสอน	182
6	ค่าความถี่และร้อยละความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน	183
7	ลำดับความสำคัญของสมรรถภาพที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต้องการพัฒนาเรียงตามลำดับความสำคัญสูงสุดไปหาต่ำสุด	184
8	ค่าความถี่และร้อยละความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม	185
9	สถานภาพของศึกษานิเทศก์ จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์	187
10	สถานภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนและประสบการณ์ในตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	189

	หน้า
ตารางที่	
11	191
12	193
13	195
14	197
15	199
16	201
17	204
18	208
19	210
20	211

แผนภูมิที่

1	แสดงโครงสร้างของกลุ่มโรงเรียน	18
2	แสดงกระบวนการจัดการเรียนการสอน	23
3	แสดงโครงสร้างของศูนย์และการแบ่งงานภายในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ..	26
4	แสดงการใช้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นศูนย์ประสานงานโครงการของสำนัก งานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน	28
5	แสดงกระบวนการทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน	29
6	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรของ เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์	40
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร แผนการสอน และครู	41
8	แสดงความสัมพันธ์ของการสอนและวัดผล	44
9	แสดงกระบวนการวัดผลการศึกษา	45
10	แสดงแนวคิดในการวางแผนการเรียน การสอน	52
11	ระบบการฝึกอบรม The Critical Events Model	112
12	แสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการฝึกอบรม	113
13	ความสัมพันธ์ของเป้าหมาย การดำเนินงาน และการประเมินผล	126
14	องค์ประกอบของการประเมินผลการฝึกอบรม	126